

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cluj
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 -ISSN-L 2734 - 6889

Cuvântarea căpitanului Popovici, de ziua Eroilor¹

1

Ziua Eroilor a fost sărbătoare, în Arad, în chip puțin obișnuit. Măreția sărbătoririi acesteia se datorește societății „Mormintele eroilor”, care, aci la noi, are în frunte pe unul dintre militarii însuflețiți de trainice idealuri neîntinate. Acest fruntaș al sufletului românesc, este căpitanul N. Popovici, unul dintre puținii eroi rămași în viață din memorabilul Regiment 9 de Vânători. De când căpitanul Popovici se află în fruntea acestei instituții naționale, lucrurile au luat calea lor adevărată și efectele nu vor întârzia, dacă bineînțeles oamenii — mai mulți răi, decât buni — nu-l vor împedica în realizarea scopurilor frumoase, pe care le urmărește.

Dăm aci cuvântarea rostită de d-sa, în sala Palatului cultural, care, în această zi cu toată însemnătatea și frumusețea sărbătorii, a fost mai goală ca ori când și, în chip firesc, pricinuitoare de amărăciuni, multora. Prăznuind pe vitejii Neamului, s-ar cuveni să le ridicăm osanele în fraze de inspirație pioasă, cu evlavia profundă a sufletelor neprihănite. Și nu găsim în suflete curățenia, în care să sălășluiască evlavia și pietatea sinceră, fiindcă sufletele noastre se simt încătușat e de păcatul uitării acelor pe care îi prăznuim. Fiindcă.... i-am uitat...

În goana după averi, în goana după glorie efemere măsura e în numărul plăcerilor egoiste, în arivismul feroce al vremurilor de cumplită răsturnare a valorilor omenești, noi ne-am uitat eroii. Osemintele lor zac împrăștiate și astăzi, opt ani de la război, pe câmpurile morții, pe câmpurile virtuții, uitate de toți, fără cruci, fără însemnare, pradă viscoalelor și pradă câinilor flămânzi. Din lungul șanțurilor acoperite de bălării, din văgăunile fără fund și de pe creștetele munților, din toate părțile fostelor fronturi ale cumplitului război, duhuri răslețe se

¹ Erticol semnat de A. L. NEGURA în *Cultura poporului*, nr. 202/19 iunie 1927, p.2

-2023 -ANUL IULIU MANIU !

Cetatea Cavalerilor

NR. 4(32) APRILIE -2023

ridică în mireazma Primăverii, suflute trudit e care își caută odihna, cărora noi cei vii n u le-am prilejuit această odihnă, nici prin modesta deslegare creștină pe care preotul o citește și la căpătâiul celui mai neînsemnat cerșetor. Din lumile pe care ochiul nostru nu le vede, dar sufletul le simte, aceste duhuri pogoară între noi, sunt astăzi aci printre noi și, cu privirea blândă de martiri nerăsplățiți, ne dojenesc.

Nu simțiți cum șoptesc în ureche a sufletului nostru cuvântul lor umil și smerit, cum vibrează în aer deasupra noastră cuvântul lor misterios?

Și este cuvântul lor ca și cuvântul sublimului Christ, spus jidovilor care îl răstigniră pe cruce: «Ce v-am dat vouă și ce mi-ați făcut mie» Și iată de ce sufletul nostru astăzi n'are prihana inspirației, care să înalțe osanale în această zi de mar e praznic, acelora care au murit, ca să putem prăznui noi cei vii în Aradul românesc de la granița de Vest a țării. În ziua aceasta de praznic searbăd prin lipsa de entuziasm vechi românesc, mă întreb, cu melancolia emoțiilor trăite cu opt ani mai înainte: Unde sunteți vremuri dragi, când sufletul n'avea hotare în manifestările lui naționale?

Unde sunteți vremuri dragi din vremea când ochii străluciau de dumnezeiești străluciri, sub frunțile înfierbântate ale celor care își cântau marșurile rășboinice în care își trâmbițau în lumea largă idealul și visul de veacuri al Poporului românesc. Sau poate s'a rupt coarda aceea, care vibrează în suflute pentru sentimente alese și virtuți?

Să fi reușit ura, pizma și patima să distrugă în noi orice fărâmbă din uriașul suflet al Eroului de la Tebea? Suntem noi biete mașini lipsite de schânteia dumnezeiască a bucuriei întregi, a entuziasmului plin?

Dar nu! Ar fi o greșeală. E încă așa de vie în sufletul meu amintirea scenelor trăite în vremurile de cumplită oțelire a caracterelor și energiilor. Din noianul amintirilor se desprinde în fața mea icoana unui sat din Bihor: Cherpenet, între Criștior și Vașcău. E seară.

Un batalion din Regimentul 9 Vânători trece pe drumul satului, grăbindu-și pașii în urmărire a vrăjmașului, pe care-l lovide de moarte la Dealul Mare și Criștior, iar acum se retrăgea înspăimântat spre Vașcău. În marginea drumului, în noroi, e îngenunchiată o femeie bătrână. Privirea ei, încleștată în albastrul cerurilor și mâinile împreunate spre rugăciune, le ține sus deasupra capului. Din ochi îi curg lacrimi și glasul ei murmură îngrozitor de adânc și plin de căldură: „Ajută-le, Doamne; Doamne Dumnezeule! ajută-le, ca să facă România Mare!...

«Un batalion de vânători a tresărit și, împărțit cu hrana clipei, a dus isbânda departe în lungul unei țări....

Se face noapte. Batalionul s'a desfășurat în linie de bătaie în marginea satului. În fața companiei căpitanului Popa, azi maior în Dobrogea, apare o fantomă albă, înaintând obosită spre rândurile oștirii românești. E fata popii din satul vecin, care vine să ne comunice unde sunt trupele și tunurile vrăjmașe din fața noastră. Din pieptul ei se preling pe albul hainei picături de sânge, țâșnite din rana proaspătă....

Am trecut Tisa. Facem legătură cu cehii la Miskolcz, în satul Belsöböcs. Cehii se retrag, fără să ne dea de veste. Dușmanii înaintază. Suntem înconjurați. Se dă ordin de retragere. Trupele se retrag repede, conștiente de primejdia în care se găseau izolate de aripi. Totuși pe linia întâi o mitralieră seceră valuri, valuri de dușmani, și atacul vrăjmaș se înecă în sângele său. Ne reocupăm pozițiile. Mitraliera a amuțit. Cu mâinile încleștate pe ea însă, găsim pe caporalul Ghiță Constantin, mort, străpun s de șaisprezece gloanțe în umăr și piept. Murise înainte de a se fi isprăvit gloanțele din mitraliera sa. Fusese mort de când se dăduse ordinul de retragere, dar mâinile lui continuaseră să conducă mitraliera, care oprise atacul dușman. Murise trupul lui, dar sufletul, în suprema efortare de voință, continuase să imprime brațelor, în mod automat, viață și vitejie, devenită instinct reflex prin dragostea caldă de Neam și Tară. Ne-am făcut cruce, îngroziți de putere a lui Dumnezeu, și am mărturisit, că duhurile strămoșilor noștri ne conduc vitejia... Căprar e Ghiță Constantin, drag flăcău gorjan, care m'ai însoțit din unamie-nouă-sute - șaptesprezece (1917) din Moldova la Cetatea Albă, și din Cetatea Albă de-a curmezișul Țării românești la Tisa și la Miskolcz, iartă-mă ! Căprare Ghiță Constantin, iartă-mă! Osemintele tale zac și astăzi în pustiul nisipurilor de la Miskolcz. Tu, n'ai nici cruce, nici însemnare la căpătâi. Te-am lăsat în câmp, fiindcă ne-am dus mai înainte. Și astăzi, noi cei vii, bieți pitici, uriași în vorbe mari, îți strigăm cu guri mincinoase osanale, dar te uităm mai înainte de a ne ridica de la banchetul deșertăciunilor noastre.

Căprare Ghiță Constantin, iartă-ne pe toți!

Vor veni vremuri mai bune, când generații recunoscătoare te vor cânta în basm de Făt frumos... Și câți Constantinii n'avem cu toții! Grăind adevărul, am vrut ca gândul nostru să se întoarcă în vremuri și să recunoaștem sincer nepăsarea noastră, față de aceea pe care i-am numit Eroii ai Neamului. Să fie, ca recunoașterea aceasta să însemne căința în care renaște Sufletul românesc cel adevărat; să fie ca recunoaștința noastră față de Eroii Neamului să însemne nu cuvânt de osanale și deșarte preamăriri, ci un îndemn nou spre ideal, îndemn de fapte vrednice de Ei. Căci iată a sosit vremea, când trebuie să ne trezim din amorțeala în care ne obișnuim împlinirea minunatului nostru vis al României Mari.

-2023 -ANUL IULIU MANIU !

Cetatea Cavalerilor

NR. 4(32) APRILIE -2023

A sosit vreme a să înțelegem, că sufletul, în care nu se mai făuresc visuri și idealuri, e suflet dat pierzării. Neamul care tronează pe laurii izbânzii, fără să-și fi creat noi rosturi și idealuri pentru viitor, e neam sortit vieții de trântor, pe care îl distruge însăși îmbuibarea sa în plăceri. Un neam fără idealuri noi și noi în viitor, este asemenea a pietrei de moară, care neavând grăunțe pentru măcinat, se macină pe sine însăși. A sosit ceasul ca să sădim în sufletul nostru sămânța idealului viitorului, îndrumându-ne eforturile întrunite, frățeste, spre împlinirea acestui ideal. Iar idealul acesta este întărire a și consolidarea Neamului într'o țară puternică, pe care o avem mare prin jertfa aceluia pe care îi prăznuim astăzi,— ideal care se va împlini, oricât de mulți vrăjmași sau prieteni răi ar avea. Vrăjmași și prieteni, dar mai ales prieteni. Căci de vrăjmași ne sunt încărcate hotarele și nu ne-am temut. Încrederea noastră în viitorul țării s'a scris în suflete definitiv, pe vremea aceea când am învățat pentru întâia oară să cunoaștem valoarea reală a ostașului român. De aceea, vrăjmașii declarați la hotare nu ne vor înspăimânta niciodată.

Însă să ne păzească bunul Dumnezeu de prieteni, de prietenii cei răi, care, nesocotind idealul și datoriile față de Neam și Țară, își pun truda în slujba egoistelor lor interese, fără convingeri, fără remușcare națională. Aceia, care sunt propovăduitorii interesați ai ideilor comuniste, bolșevice, internaționale, când sunt săraci și atotputernici zberi, când sunt bogați sau tari.... Din vremuri bătrâne, Neamul românesc întreg a fost neam de oșteni și astăzi Poporul românesc este un neam de ostași, cu un domnitor în frunte. Din lumi pe cari ochii nu le văd, dar sufletul le simte, alături de noi pogoară în ceasul acesta duhuri de Eroi, cei morți se înfrățesc cu cei vii, ca să jure credință idealului românesc de înfrățire, și prin glasul meu, cuvântător în zi de mare praznic românesc, ostașii vechi și noi ai României Mari trimit salutul lor marelui Comandant al oștii: «Mărite Doamne, noi cei ce Te-am cunoscut în război, noi cei care simțim cu Tine, prinos îți aducem de laudă. Oștenii Tăi, umiliți sub greul aurului care se împrăștie în luxul și oaspetele celor ce n-au fost cu Tine, și-au plecat frunțile timizi în fața celor obraznici și îngâmfați: dar oștenii Tăi, Mărite Doamne, au rămas neclintiți în jurământul de credință. Oștenii Tăi sunt gata să prindă armele oricând vei cere.

Generații tinere ne calcă urma, ascultând de **glasul jurământului** pe care l-au pus strămoși din strămoși, la toată picătură de sânge românesc. «Mărite Doamne, în zi de mare praznic, oștenii Tăi, din prunc până'n moșneag, iubindu-și Neamul și Țara cu dragostea renăscută, astăzi, a vremurilor de mari virtuți, îți strigă într'un glas: Să trăiești. Mărite Doamne! «Trăiască Maiestatea Sa Regele tuturor Românilor!. «Trăiască România Mare!». Credem că cei care au urechi, vor auzi.